

บทความ ๒๖ ปี ศาลรัฐธรรมนูญ

เนื่องในวาระศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ก่อตั้งครบ ๒๖ ปี

สารจากประธานศาลรัฐธรรมนูญ
เนื่องในวาระศาลรัฐธรรมนูญก่อตั้งครบ ๒๖ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๖๗ เป็นปีมหามงคลยิ่งของประเทศไทยและประชาชนชาวไทย ด้วยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชกุมาร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทรงมีพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๗๒ พรรษา ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พวงชนชาวไทยทั้งหลายทุกหมู่เหล่าทั้งภาครัฐและเอกชนจะได้ร่วมใจกันจัดพระราชพิธีเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี ซึ่งถือเป็นพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาครบรอบปีมหามงคลยิ่งในรัชกาลปัจจุบันอีกด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นส่วนหนึ่งในโลกอันเป็นมงคลนี้โดยน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างที่สุดมิได้ เนื่องด้วยสำนักที่ใต้พระเมตตาปกเกล้าปกกระหม่อมจากสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดมา โดยองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งในขณะนั้นดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จแทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาทรงประกอบพิธีเปิดอาคารที่ทำการบ้านเจ้าพระยาวิเศษณ์ครั้งที่ ๑๗ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ พระมหากรุณาธิคุณในครั้งนั้นยังความปลื้มปิติต่อคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนข้าราชการ ลูกจ้าง และผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมาจนทุกวันนี้

นอกจากเป็นปีมหามงคลสำหรับประเทศไทยทั้งประเทศแล้ว ปีพุทธศักราช ๒๕๖๗ นี้ ยังเป็นปีที่พิเศษอย่างยิ่งสำหรับศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอีกด้วย เนื่องจากเป็นปีศาลรัฐธรรมนูญไทยได้รับมอบหมายให้ดำรงประธานสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๘ และเป็นเจ้าภาพการประชุมใหญ่ ครั้งที่ ๖ ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๑ กันยายน ๒๕๖๗ ซึ่งมีตัวแทนจากศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรที่ทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกันของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียเข้าร่วมประชุมกันที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย ซึ่งถือเป็นการประชุมวิชาการด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญระดับนานาชาติครั้งสำคัญที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

จึงอาจกล่าวได้ว่าปีพุทธศักราช ๒๕๖๗ นี้เป็นโอกาสที่ศาลรัฐธรรมนูญของไทยได้แสดงบทบาทซึ่งมีศักยภาพในการรักษาคุณค่ารัฐธรรมนูญของชาติ โดยการริเริ่มใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอันเป็นเสาหลักของระบอบรัฐธรรมนูญ ดำรงอยู่เป็นเนื้อเดียวกันกับประเทศไทยและชาติไทย และดำรงความเป็นปึกแผ่นอันเหนียวแน่นของคนในประเทศ ดังเช่นที่ได้ปรากฏหลักการนี้ในหลายคำวินิจฉัย ไปพร้อมกันเป็นผู้พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านรัฐธรรมนูญและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ตลอดจนสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ผ่านการพิจารณาพิพากษาการระหว่างประเทศอันเป็นมิติภายนอก และจะสืบบทบาทที่ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจะได้ใช้มีอำนาจสืบไป

ชวรัตน์ ชาญวีรกูล
(ศาสตราจารย์ ดร. ชวรัตน์ ชาญวีรกูล)
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในระดับนานาชาติ ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็น ๑ ใน ๗ ผู้ร่วมก่อตั้งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (The Association of Asian Constitutional Courts and Equivalent Institutions - AACC) เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ซึ่งตลอดระยะเวลา ๑๓ ปี ที่ผ่านมา สมาคมศาลรัฐธรรมนูญ ๗ มีพัฒนาการเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง ทั้งการรับสมาชิกเพิ่มเติมจนในปัจจุบันมีจำนวนสมาชิก ๒๑ ประเทศ รวมถึงได้มีการขยายความร่วมมือกับองค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในภูมิภาคอื่น ๆ

ตลอดระยะเวลา ๑๓ ปีที่ผ่านมา สมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ได้จัดการประชุมใหญ่ขึ้นทุก ๆ สองปี โดยในปีนี้เป็นโอกาสสำคัญที่ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในฐานะประธานสมาคมระหว่างปี ๒๕๖๖ - ๒๕๖๘ ได้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ ๖ ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๑ กันยายน ๒๕๖๗ ในหัวข้อหลัก “The Constitutional Courts and Equivalent Institutions in Strengthening Constitutional Justice for Sustainable Society” (ศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าในการเสริมสร้างคุณธรรมทางรัฐธรรมนูญเพื่อสังคมที่ยั่งยืน) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (UN Sustainable Development Goals) ซึ่งทุกประเทศสมาชิกได้เริ่มดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ และมุ่งหวังที่จะสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ภายในปี ๒๕๗๙

สำหรับหน้าที่และอำนาจหลักของศาลรัฐธรรมนูญในการรักษาความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเสรีภาพของประชาชน ในปีพุทธศักราช ๒๕๖๖ ที่ผ่านมา ถือเป็นช่วงระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญได้ทำหน้าที่ดังกล่าวผ่านคำวินิจฉัยต่าง ๆ ดังเช่นคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๖ กล่าวคือ การที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) กำหนดให้บุคคลซึ่งเคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและยังไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง เป็นผู้มิได้ลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น เป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็น ไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ขัดต่อหลักนิติธรรม เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ซึ่งกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง นอกจากนี้ บทบาทการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลยังปรากฏผ่านคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๖ การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคนสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อขยายระยะเวลาการใช้บังคับบทบัญญัติดังกล่าวด้วยเหตุผลความไม่พร้อมของเจ้าหน้าที่และงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์เพื่อใช้ปฏิบัติงาน พระราชบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลจากการทรมานและการกระทำให้นुकคนสูญหาย ในระหว่างการจับและควบคุมตัว ทั้งควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ การขยายระยะเวลาเช่นว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐเพียงฝ่ายเดียว ไม่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ผลของคำวินิจฉัยจึงทำให้บทบัญญัติดังกล่าวไม่มีผลใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๖ เป็นต้น

นอกจากบทบาทการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนผ่านคำวินิจฉัยแล้ว สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญยังอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนด้วยการเปิดโอกาสให้สามารถเข้าถึงศาลรัฐธรรมนูญได้มากขึ้นผ่านช่องทางเทคโนโลยีสารสนเทศ กล่าวคือ ปัจจุบันประชาชนสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญผ่านระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) ทำให้สามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมายังที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับผู้ที่ต้องการสืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญมีระบบสืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่ง (e-Searching) เพื่อสืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมีระบบศูนย์รวมคำวินิจฉัย คำสั่ง บทความ (ISS) เพื่อสืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั่วโลก อีกทั้งศาลรัฐธรรมนูญยังมีบริการระบบถามตอบอัตโนมัติ (Chatbot) ให้ประชาชนสอบถามกรณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนจัดทำระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ (e-Tracking System) ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถติดตามความคืบหน้าคดีของตนได้ และจัดทำหน้าเว็บเพจ (Web Page) แสดงความคืบหน้าของคดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นช่องทางสำหรับประชาชนที่สนใจติดตามการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญอันเป็นไปตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๖ และประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การได้สวนพยาน ซึ่งอยู่นอกที่ทำการศาลด้วยระบบการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมและอำนวยความสะดวกให้แก่คู่กรณี

ภารกิจสำคัญอีกประการหนึ่งของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คือ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญให้แก่ประชาชนผ่านทางช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็น YouTube สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และ Line official สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในแอปพลิเคชัน Line ซึ่งเป็นช่องทางดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงสื่อความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญยังให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้พิพากษา เพื่อให้ได้รับโอกาสอย่างเสมอภาค ปราศจากการเลือกปฏิบัติ ด้วยการจัดทำโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับผู้พิพากษาทางสายตาและทางหู เพื่อเผยแพร่ข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัย ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ รวมถึงสื่อความรู้เพื่อรองรับผู้พิพากษาโดยเฉพะ โดยจัดทำให้มีหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงให้แก่ผู้พิพากษาทางสายตา ผู้พิพากษาทางหู และนักศึกษาผู้พิพากษา เป็นการเพิ่มโอกาสในการรับรู้ตามสิทธิของผู้พิพากษาดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างเป็นรูปธรรม

ตลอดระยะเวลา ๒๖ ปีที่ผ่านมา ศาลรัฐธรรมนูญตั้งมั่นในพันธกิจของศาลรัฐธรรมนูญ ในการรักษาความชอบธรรมของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และความสมดุลของระบบการเมือง เพื่อธำรงไว้ซึ่งความถูกต้องและเป็นธรรมตามหลักนิติธรรม และสร้างบรรทัดฐานในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชน ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญในฐานะผู้พิทักษ์รัฐธรรมนูญจะยังคงสานต่อพันธกิจนี้สืบต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ขอเชิญติดตามข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางออนไลน์ ดังนี้

www.constitutionalcourt.or.th

Youtube
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

Facebook
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

@occ_th
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

